בְּאֵר הַגּוֹלָה עד: הֲלָכוֹת דְּבָרִים הַנּוֹהֲגִים בַּפְּעוּדָה סִימָן קעב קעג קעד

ג שָׁם בַּגְּמָרָא. והרא״ש פרק ג׳ שאכלו (פ״ז סי׳ נג) וכן דברי הרמב״ם פרק ח׳ מהלכות ברכות (ה״ט): ב [ג]שָׁכַח וְהִכְנִיס אוֹכְלִין לְתוֹךְ פִּיו בְּלֹא בְּרָכָה, אִם הוּא דָּבָר (ו) שֶׁאֵינוֹ נִמְאָס אִם יִפְלְטֵנּוּ, (ז) יִפְלְטֶנּוּ (ג) וִיבָרֵךְ עָלָיו. וְאִם הוּא (ח) דָּבָר שֶׁנִּמְאָס, מְסַלְּקוֹ לְצַד אַחֵר וּמְבָרֵךְ:

קעג דִּין מַיִם אֲמְצָעִים. ובו ג׳ סְעִיפִים:

א חֻלִּין ק״ה (ע״ב). ב טוּר בְּשֵׁם הָרא״ש מִגְּמָרָא דְּפֶסָחִים ע״ו (ע״ב). ג אֲרוּחוֹת חַיִּים (הל׳ נט״י סי׳ לא) בְּשֵׁם הָרַאֲבַ״ד.

א [א]מַיִם אֲמְצָעִים, (א) רְשׁוּת. וְהֵנִי מִלֵּי בֵּין תַּבְשִׁיל לְתַבְשִׁיל, אֲבָל בֵּין תַּבְשִׁיל לִגְבִינָה, חוֹצָה (ב) (עַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן פ״ט (ס״ג)): ב [ב]בֵּין בָּשָׂר לָדָגִים חוֹצָה לְטַל, מְשׁוּם דְּקָשֶׁה (ג) לְדָבָר (ד) [א] אַחֵר, וַחֲמִירָא סַכַּנְתָּא מֵאִסּוּרָא (ד) (וְעַיֵּן יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קט״ז (ס״ג)): ג [ג]כָּל הַדְּבָרִים הַנּוֹהֲגִים בָּאַחֲרוֹנִים (ה) נוֹהֲגִים בָּאֲמְצָעִיים, (ו) בֵּין לְהָקֵל * בֵּין לְהַחְמִיר, חוּץ מֵהָסַח הַדַּעַת (ז) שֶׁפּוֹסֵל בָּאֲמְצָעִיים מִפְּנֵי שֶׁעַדַיִן רוֹצֶה לֶאֱכֹל וְיָדָיו צְרִיכִים שְׁמוּר. וְחוּץ מִנִּגּוּב הַיָּדַיִם, (ח) שֶׁאֲמְצָעִיים צְרִיכִים נִגּוּב בָּרְאשׁוֹנִים. הַגָּהָה: וְיֵשׁ שֶׁאָמְרוּ שֶׁאֲמְצָעִיים צְרִיכִים (ט) דַּוְקָא מַיִם מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּאַחֲרוֹנִים, כְּדִלְקַמָּן סִימָן קפ״א (ס״ט) (בית יוסף (ד״ה כתוב) בשם ארחות חיים (סי׳ ל)):

קעד דִּין בִּרְכַּת הַיַּיִן בִּסְעוּדָה. ובו ח׳ סְעִיפִים:

א בְּרָכוֹת מ״א (ע״ב).

א [א]יַּיִן שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה מְבָרֵךְ עָלָיו בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן, (א) וְאֵין הַפַּת פּוֹטְרוֹ:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

חַגִּינָה דַּף כ״ה (ע״א ד״ה אהל), עַיֵּן שָׁם שֶׁכָּתַב שֶׁהַסּוּמָךְ עַל דַּעַת ב״ח (ס״ב) לֹא הִפְסִיד אֲפִלּוּ בְּיוֹשֵׁב בְּקַרוֹן וַאֲרִגְּזוּ קָטָן רַק שֶׁאֵינוֹ כְּלָיִן, וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ בְּאַרְגְּזוּ דְּבָרִים אֲחֵרִים עִם הַפְּפָרִים בְּיוֹשֵׁב בְּקַרוֹן וַאֲרִגְּזוּ קָטָן רַק שֶׁאֵינוֹ כְּלָיִן, וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ בְּאַרְגְּזוּ דְּבָרִים אֲחֵרִים עִם הַפְּפָרִים שֶׁאֵז אֵין הָאַרְגְּזוּ בָּטֵל לְגַבֵּי הַפְּפָרִים, וּכְעֵין שֶׁכָּתַב רַשׁ״י בִּבְרָכוֹת דַּף כ״ג עַמּוּד א׳ דִּבּוּר הַמַּתְחִיל אֶלָּא, וּבְסֵפֶר תּוֹרָה יֵשׁ לְהַחְמִיר. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּתִשְׁבֹּתִ אוֹהֶל יַעֲקֹב (סי׳ א־ב) הַבַּאתִי לְעֵיל בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה סִימָן מ׳ (סק״ה) עַיֵּן שָׁם:

ב [א] אַחֵר. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן פְּרִי חָדָשׁ יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן פ״ט (סק״ו) מַה שֶּׁכָּתַב עַל דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ״א (תורת הבית הקצר בית ו שער ה) שֶׁאֵין צָרִיךְ כְּלִי לְטַל לְתוֹכוֹ, וּבָחַכְתִּי עֲבִי סִימָן נ״ה הַשִּׁיג עָלָיו. וְכֵן הָרַשְׁ״ל (ישׁ״ש חולין פ״ח סי׳ י) הֵבִין בְּהָרַשְׁבָּ״א כִּפְרִי חָדָשׁ, וְהִשִּׁיג עָלָיו בְּאֵלָיָה רַבָּה (סק״ו) שֶׁהַכַּוָּנָה שֶׁאֵין צָרִיךְ כְּלִי לְטַל מִמָּנּוּ, עַיֵּן שָׁם. וּמַה שֶּׁכָּתוּב בַּהַגָּ״ה צְרִיכִים מַיִם דַּוְקָא, עַיֵּן בְּתוֹרַת חַטָּאת כְּלָל ע״ז (דין ו) וּבְמִנְחַת יַעֲקֹב שָׁם (אות טז), וְהָאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ק יב) כָּתַב לְיַשֵּׁב הָאַחֲרוֹנִים:

בַּאֲר הַגּוֹלָה

קָטָן ב׳, **וּשְׁאָרֵי הָרִאשׁוֹנִים לֹא הִזְכִּירוּ דְּבָרָיו, וְעַל כֵּן הַמַּקֵל בָּזֶה אֵין לְמְחוֹת בְּיָדוֹ:**

ג * **בֵּין לְהַחְמִיר.** כָּתְבוּ הָרַבֶּה אַחֲרוֹנִים שֶׁאֵין נוֹטְלִין עַל גַּבֵּי קַרְקַע כְּמַיִם **אַחֲרוֹנִים,** (הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק״י) וְהַחָכָם צְבִי (סי׳ נה) וְהַפְּרִישָׁה בְּסִימָן קפ״א (דרישה סק״ד) וְהַבְּרָכֵי יוֹסֵף (סק״א) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (שלטי הגיבורים סק״א), דְּלֹא כְּרַשְׁ״ל (חולין פ״ח סי׳ י) וּפְרִי חָדָשׁ (יו״ד סי׳ פט סק״ו)], **אֲבָל בִּכְרֵי מִגְדִּים** יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן פ״ט סָעִיף קָטָן י׳ בְּשֵׁם תְּפֶרֶת דַּעַת **פָּסַק לְהָקֵל:**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אִם שָׁתָה כְּשִׁעוּר, וְכֵן הַסְּכִים (ו) הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק״א): ב (ו) **שֶׁאֵינוֹ נִמְאָס.** כְּגוֹן (ז) פּוֹלִין וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה שֶׁהֵם קָשִׁים: (ז) **יִפְלְטֶנּוּ וִיבָרֵךְ עָלָיו.** כְּדֵי שֶׁיֵּהָא פִּיו רֵיקָן בִּשְׁעַת הַבְּרָכָה, דִּכְתִיב (תהלים עא ח) יִמָּלֵא פִי תְהִלָּתֶךָ׳ [גְּמָרָא (ברכות נא.)]. וְכָתַב הָאֶשְׁכּוֹל (ח״א סי׳ יח) מֵהָא שְׁמָעִינַן, מַאן דִּמְבָרֵךְ בָּרְכָה צְרִיכָה לְבָרֵךְ מְלֹא פּוּמֵיהּ וְלֹא לְגַמְגֵּם: (ח) **דָּבָר שֶׁנִּמְאָס.** כְּגוֹן (ט) תּוּתִים וַעֲנָבִים:

דֵּעָה סִימָן פ״ט. סָעִיף ג׳, וְשָׁם נִתְבָּאֵר בְּהַגָּ״ה דִּלְפִי מִנְהָגֵנוּ יֵשׁ לִטֹּל יָדָיו אֲפִלּוּ בֵּין תַּבְשִׁיל שֶׁל גְּבִינָה לְתַבְשִׁיל שֶׁל בָּשָׂר שֶׁאַחֲרָיו אִם נוֹגֵעַ בָּהֶם בְּיָדָיו, וְאֵין לָנוּ רְשׁוּת אֶלָּא בְּשִׁשָּׁנֵי הַתַּבְשִׁילִין שָׁוִין: ב (ג) **לְדָבָר אַחֵר.** צְרִיכִים נִגּוּב. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) שֶׁכָּתַב דְּאָפְשָׁר דִּבְזַמֵּנֵנוּ אֵין סַכָּנָה כָּל כָּךְ, דִּכְבָמֶה דְּבָרִים נִשְׁתַּנּוּ הַטְּבָעִים, עַיֵּן שָׁם: (ד) **וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קט״ז.** וְשָׁם נִתְבָּאֵר בְּהַגָּ״ה דִּמְנָהֲגֵנוּ שֶׁאֵין חוֹשְׁשִׁין לָזֶה, וְסֵיּם דְּמִכָּל מָקוֹם (ג) יֵשׁ לָאֶכֹל דָּבָר בֵּינֵיהֶם וְלִשְׁתּוֹת, דְּהָוֵי קִנּוּחַ וְהַדָּחָה: ג (ה) **נוֹהֲגִים בָּאֲמְצָעִיים.** הַיְינוּ (ג) שֶׁבֵּין תַּבְשִׁיל לִגְבִינָה: (ו) **בֵּין לְהָקֵל.** הַיְינוּ (ד) שֶׁאֵין צָרִיךְ נְטִילָה בִּכְלִי, וְגַם רַק עַד פֶּרֶק הַשֵּׁנִי, וְגַם אֵין חֲצִיצָה מְעַכֶּבֶת בָּהֶם בְּדִיעֲבַד: (ז) **שֶׁפּוֹסֵל בָּאֲמְצָעִיים.** אֵין הַכַּוָּנָה שֶׁאִם הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ לְאַחַר שֶׁהִטִּיל לָאֲמְצָעִיים נִבְטַל נְטִילַת הָאֲמְצָעִיים, דְּמַאי אִיכְפַּת לָן בְּהָסַח דַּעְתּוֹ, הֲרֵי עַל כָּל פָּנִים יָדָיו נְקִיּוֹת מִגְּבִינָה, אֶלָּא רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁאִם הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִשְּׁמִירַת יָדָיו נִבְטַל נְטִילָה רִאשׁוֹנָה דְּמַיִם רִאשׁוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת דְּהָסַח הַדַּעַת מְשַׁמֵּרֶת יָדָיו פּוֹסֵל הַנְּטִילָה, וּמִלְּתָא דְּפִשִׁיטָא הוּא וְלֹא נָקַט לָהּ אֶלָּא מְשׁוּם דְּהָשְׁוָה לָהּ בְּכָל דָּבָר לְמַיִם אַחֲרוֹנִים, וּבְמַיִם אַחֲרוֹנִים לְאַחַר שֶׁנָּטַל לֹא אִיכְפַּת לָן בְּהָסַח הַדַּעַת, שֶׁהֲרֵי לֹא יֹאכַל יוֹתֵר, לְהָכִי קָאָמַר דִּבְנְטִילָה לָאֲמְצָעִיים אֵינוֹ כֵּן, דְּאַף שֶׁהִטִּיל לָאֲמְצָעִיים אַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִנְּטִילָה רִאשׁוֹנָה, שֶׁהֲרֵי יֹאכַל עוֹד: (ח) **שֶׁאֲמְצָעִיים צְרִיכִים נִגּוּב.** דְּיֵשׁ בּוֹ (ה) מְשׁוּם מְאוּס אִם יֹאכַל בְּלִי נִגּוּב: (ט) **דַּוְקָא מַיִם.** שֶׁשְּׁאָר מַשְׁקִין מִתּוֹךְ שֶׁהֵם עַצְמָן שְׁמָנִים (ו) אֵינָם מְנַקִּים אֶת הַשּׁוּמָן וְהַמַּאֲכָל, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּאֲחַרוֹנִים שֶׁאֵינָם בָּאִים רַק לְהַעֲבִיר הַזֻּהֲמָא מִיָּדַיִם אֲפִלּוּ מַשְׁקִין מַעֲבִירִין הַזֻּהֲמָא. וְרַשַׁ״ל (ישׁ״ש חולין פ״ח סי׳ י) מֵקֵל דְּמָתַר בְּשָׁאר מַשְׁקִין, (ו) אֲבָל כַּמָּה אַחֲרוֹנִים הִסְכִּימוּ לְהַרְמַ״א:

א (א) **וְאֵין הַפַּת פּוֹטְרוֹ.** הַיְינוּ אַף עַל פִּי שֶׁשּׂוֹתָה (ו) לִשְׂרוֹת הָאֲכִילָה שֶׁבְּמֵעָיו (ז) וַהֲרֵי זֶה כִּדְבָרִים הַבָּאִים מֵחֲמַת הַסְּעוּדָה תּוֹךְ הַסְּעוּדָה

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ו) עַיֵּן שָׁם שֶׁהֵבִיא עוֹד רִאשׁוֹנִים דִּסְבִירָא לְהוּ כְּדַעַת רִאשׁוֹנָה: ב (ו) רַמְבַּ״ם (פ״ח הי״ב): (ז) רַמְבַּ״ם (שם):

א (ו) לְשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם (ברכות פ״ו ה״ג): ב (ג) **וּבְחָכְמַת אָדָם** כְּלָל ס״ח (ס״א) **כָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: יֵשׁ נוֹהֲגִין לִרְחֹץ יְדֵיהֶם בֵּין בָּשָׂר וְדָגִים, אֲבָל אֵין מִן הַצֹּרֶךְ, וּמִכָּל מָקוֹם יִשְׁתֶּה דְּבָר בֵּינֵיהֶם שֶׁלֹּא לְאָכְלָם יַחַד. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ:** ג (ג) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה כתוב בספר א״ח) בְּשֵׁם רַאֲבַ״ד (תמים דעים סי׳ סז): (ד) אַחֲרוֹנִים: (ה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג): (ו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד) וּתְשׁוּבַת חֲכַם צְבִי סִימָן נ״ה: (ז) שׁ״ך בְּיוֹרֶה דֵּעָה פ״ט (סק״י) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״י) וְחָכָם צְבִי (סי׳ נה) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (שלטי הגיבורים סק״א) וְחָכְמַת אָדָם (כלל מ סי״ב): (ח) רַשַׁ״ל (פ״ו סי׳ כה):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ב (ב) * ביַיִן פּוֹטֵר (ג) **כָּל מִינֵי** (א) [א] **מַשְׁקִין.** הַגָּה: (ד) אֲפִלּוּ מִבְּרָכָה רִאשׁוֹנָה (הרבינו יונה פרק כיצד מברכין (כט. ד"ה ופלוגתא) ובית יוסף (ד"ה כתב הרוקח) בשם הפוסקים): **ג** ג**אִם אֵין לוֹ אֶלָּא כּוֹס אֶחָד,** (ה) **מַנִּיחוֹ עַד לְאַחַר** (ב) **הַמָּזוֹן וּמְבָרֵךְ עָלָיו: ד** (ו) ד**אִם קָבַע** (ג) **לִשְׁתּוֹת * לִפְנֵי הַמָּזוֹן, אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל יַיִן** (ז) **שֶׁבְּתוֹךְ הַמָּזוֹן, דְּיַיִן שֶׁלִּפְנֵי הַמָּזוֹן**

ב שָׁם. ג שָׁם נ"א עַמּוּד ב׳ ד שָׁם (מ׳) [מ"ב] (ע"א).

בָּאֵר הֵיטֵב

ב (א) **מַשְׁקִין.** דַּוְקָא אִם הָיוּ שְׁאָר מַשְׁקִין לְפָנָיו בְּשָׁעָה שֶׁבֵּרַךְ עַל הַיַּיִן אָז הַיַּיִן פּוֹטֵר אוֹתָם. ט"ז (סק"ב): **ג** (ב) **הַמָּזוֹן.** לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב רַמָ"א סוֹף סִימָן קצ"ז דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאֵינוֹ חַיָּב לְבָרֵךְ מִדְּאוֹרַיְתָא אִם לֹא שָׁתָה וְהוּא תָּאֵב לִשְׁתּוֹת עַיֵּן שָׁם, אִם כֵּן הָכִי נַמִּי מוּטָב לִשְׁתּוֹת, וּבִפְרָט שֶׁנּוֹהֲגִין עַכְשָׁו כְּמַאן דְּאָמַר דְּאֵינָהּ טְעוּנָה כּוֹס. וּמִכָּל מָקוֹם אִם אֵינוֹ צָמֵא כָּל כָּךְ, פָּשׁוּט דִּמְחֻיָּב לְהַנִּיחוֹ לְבִרְכַּת הַמָּזוֹן. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב): **ד** (ג) **לִשְׁתּוֹת.** לָאו לְמֵימְרָא דִּבְלֹא קָבַע אֵינוֹ פּוֹטֵר, אֶלָּא בָּא לְאַפּוּקֵי אִם לֹא הָיָה דַּעְתּוֹ תְּחִלָּה לִשְׁתּוֹת אַחַר כָּךְ, דַּהֲוֵי נִמְלָךְ:

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

ב [א] **מַשְׁקִין.** עַיֵּן בָּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּדָגוּל מֵרְבָבָה דִּלְפִי מַאי דְּקַיְמָא לָן בְּסִימָן רי"ג (ס"א) דְּקוֹבְעִין עַל הַיַּיִן אַף לְדִידָן, אַף שֶׁלֹּא הָיוּ הַמַּשְׁקִים לְפָנָיו פּוֹטֵר, וְכִמְבֹאָר מֵהַדַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות ו), וְכֵן כָּתַב בִּפְרִי מְגָדִים (מש"ז סק"ב) עַל פִּי הַדַּרְכֵי מֹשֶׁה, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁנִּפְטָרִים בְּבִרְכַּת הַפַּת כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר לְקַמָּן, מִכָּל מָקוֹם הוֹאִיל וְהַיַּיִן הוּא (ג) חָשׁוּב אֵינוֹ נֶחְשָׁב טָפֵל לַפַּת לְהִפָּטֵר בְּבִרְכָתוֹ. (ד) וַאֲפִלּוּ כִּוֵּן בְּפֵרוּשׁ בְּבִרְכַּת הַפַּת לִפְטֹר כָּל מַה שֶּׁיִּשְׁתֶּה בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, לֹא מְהַנֵּי לַיַּיִן: **ב** (ב) **יַיִן פּוֹטֵר וְכוּ׳.** שֶׁהוּא רֹאשׁ וְרִאשׁוֹן לְכָל הַמַּשְׁקִים וְכֻלָּם נִטְפָּלִים לוֹ [תּוֹסָפוֹת (ברכות מב. ד"ה אי הכי)]: (ג) **כָּל מִינֵי מַשְׁקִים.** וּבִלְבַד (ה) שֶׁיִּהְיוּ לְפָנָיו עַל הַשֻּׁלְחָן בְּשָׁעָה שֶׁבֵּרַךְ עַל הַיַּיִן, [דְּאִלּוּ לֹא הָיוּ לְפָנָיו בִּשְׁעַת בְּרָכָה, אַף שֶׁהֵבִיאוּ הַמַּשְׁקִין לְפָנָיו בְּשָׁעָה שֶׁעָמַד עֲדַיִן הַיַּיִן לְפָנָיו לֹא מְהַנֵּי, וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם], וְיֵשׁ מְקִלִּין אֲפִלּוּ לֹא הָיוּ לְפָנָיו (ו) וְרַק שֶׁהָיָה דַּעְתּוֹ עֲלֵיהֶם. וְכָל זֶה בְּשֶׁלֹּא קָבַע עַצְמוֹ לִשְׁתּוֹת יַיִן וְרַק כּוֹס זֶה בִּלְבַד, אֲבָל אִם קָבַע לִשְׁתּוֹת יַיִן, הִסְכִּימוּ (ז) כַּמָּה אַחֲרוֹנִים דְּפוֹטֵר אֲפִלּוּ הַמַּשְׁקִין שֶׁלֹּא הָיוּ לְפָנָיו בִּשְׁעַת הַבְּרָכָה כֵּיוָן שֶׁבָּאוּ לְפָנָיו עַל כָּל פָּנִים בְּעוֹד שֶׁהַיַּיִן לְפָנָיו. [וְאִם בָּאוּ לְפָנָיו אַחַר גְּמַר שְׁתִיַּת הַיַּיִן צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל הַמַּשְׁקִין, כֵּן כָּתַב מַהֲרַ"ם בַּנֶּעט בְּבֵאוּרוֹ (באר מרדכי פ"ו אות קד), אִם לֹא שֶׁהָיָה דַּעְתּוֹ עַל הַמַּשְׁקִין קֹדֶם גְּמַר הַשְּׁתִיָּה]. וּלְכַתְּחִלָּה טוֹב יוֹתֵר לְעוֹלָם (ח) שֶׁיִּהְיוּ שְׁאָר הַמַּשְׁקִין לְפָנָיו בְּעֵת בִּרְכָתוֹ עַל הַיַּיִן. וְדַע שֶׁאִם קִדֵּשׁ עַל הַיַּיִן וְהוֹצִיא אֲחֵרִים בְּבִרְכָתוֹ, אִם לֹא טָעֲמוּ מִכּוֹס שֶׁל קִדּוּשׁ וְרוֹצִים לִשְׁתּוֹת שְׁאָרֵי מַשְׁקִין, אַף שֶׁהָיוּ לִפְנֵיהֶם בְּשָׁעָה שֶׁבֵּרַךְ עַל הַיַּיִן (ט) צְרִיכִים לְבָרֵךְ עַל הַמַּשְׁקִין, כִּי הַטַּעַם שֶׁיַּיִן פּוֹטֵר הוּא מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַמַּשְׁקִים טְפֵלִים לוֹ, וּכְשֶׁאֵינוֹ שׁוֹתֶה לֹא שַׁיָּךְ טַעַם זֶה, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה יין פוטר) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ עוֹד בְּעִנְיָן זֶה: (ד) **אֲפִלּוּ מִבְּרָכָה רִאשׁוֹנָה.** וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן ר"ח סְעִיף ט"ז וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם לְעִנְיַן בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה: **ג** (ה) **מַנִּיחוֹ וְכוּ׳.** דַּאֲפִלּוּ לְמַאן דְּאָמַר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן אֵינָהּ טְעוּנָה כּוֹס, (י) מִכָּל מָקוֹם מִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר יֵשׁ בָּזֶה אִם יוּכַל לַעֲשׂוֹת בְּכוֹס כִּדְלְקַמָּן סִימָן קפ"ב סְעִיף א׳. (יא) וּמִכָּל מָקוֹם אִם הוּא צָמֵא לִשְׁתּוֹת וְאֵין לוֹ שְׁאָר מַשְׁקִין, מוּטָב שֶׁיִּשְׁתֶּה קֹדֶם כְּדֵי לָצֵאת גַּם דַּעַת הַמָּרְדְּכַי (ברכות פ"ז סי׳ קעז) [שֶׁהוּבָא בְּרַמָ"א לְקַמָּן סִימָן קצ"ז (ס"ד)] שֶׁסּוֹבֵר דִּכְשֶׁתָּאֵב לִשְׁתּוֹת אֵינוֹ חַיָּב מִן הַתּוֹרָה לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עַד שֶׁיִּשְׁתֶּה: **ד** (ו) **אִם קָבַע וְכוּ׳.** כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּלָאו דַּוְקָא קָבַע, דְּהוּא הַדִּין אֲפִלּוּ אִם שָׁתָה רַק כּוֹס אֶחָד שֶׁל יַיִן קֹדֶם הַסְּעוּדָה דְּפוֹטֵר הַיַּיִן שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה. (יב) וְכָל זֶה אִם (יג) דַּעְתּוֹ לִשְׁתּוֹת גַּם בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה: (ז) **שֶׁבְּתוֹךְ**

בֵּאוּר הֲלָכָה

ב * יַיִן פּוֹטֵר כָּל מִינֵי מַשְׁקִין. וּלְפִי זֶה הַשּׁוֹתֶה קַאוֶו"ע אַחַר שְׁתִיַּת יַיִן אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ עָלָיו, וְאַף עַל הַצּוּקֶע"ר שֶׁנּוֹטֵל בְּפִיו לְמַתֵּק הַשְּׁתִיָּה גַּם כֵּן אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ, דְּהוּא נִטְפָּל לְהַקַּאוֶו"ע וְהַקַּאוֶו"ע לְהַיַּיִן. [תְּשׁוּבוֹת חֲתַם סוֹפֵר אֹרַח חַיִּים סִימָן מ"ז]. **וְעַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם** בִּכְלָל נ"ה בְּנִשְׁמַת אָדָם (סק"א) **שֶׁכָּתַב דְּאֵינוֹ פּוֹטֵר אֶלָּא אִם כֵּן שָׁתָה תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ לָקַח הַצּוּקֶע"ר בְּפִיו,** דְּאִם יֵהָנֶה תְּחִלָּה מִן הַצּוּקֶע"ר לֹא יִהְיֶה טָפֵל לְהַמַּשְׁקִין, **וְדַעְתּוֹ שָׁם דְּיוֹתֵר טוֹב שֶׁיִּקַּח תְּחִלָּה מְעַט צוּקֶע"ר וִיבָרֵךְ עָלָיו וִיכַוֵּן לִפְטֹר הַמַּשְׁקִין,** עַיֵּן שָׁם טַעֲמוֹ. **וְדַע דְּהָא דְּיַיִן פּוֹטֵר כָּל מִינֵי מַשְׁקִין הַיְנוּ אֲפִלּוּ לֹא כִּוֵּן בְּעֵת בִּרְכָתוֹ לִפְטֹר אוֹתָם אֶלָּא בִּסְתָמָא,** אֲפִלּוּ הָכִי אָמְרִינַן דְּמִמֵּילָא נִטְפָּלִים לוֹ. **וְעַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם** (ס"ה) וּבְנִשְׁמַת אָדָם (שם) שֶׁכָּתַב **דְּדַוְקָא בְּשׁוֹתֶה יַיִן בִּקְבִיעוּת,** אֲבָל לֹא בְּשׁוֹתֶה כּוֹס אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם וְאֵין בְּדַעְתּוֹ לִמְשֹׁךְ עַצְמוֹ בְּיַיִן, וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמְּקַדֵּשׁ וְשׁוֹתֶה רַק כִּמְלֹא לֻגְמָיו דְּלֹא מְהַנֵּי לִפְטֹר הַמַּשְׁקִין אֲפִלּוּ הָיוּ הַמַּשְׁקִין לְפָנָיו בִּשְׁעַת בְּרָכָה. **וְהִנֵּה אַף שֶׁבְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (סק"ג) **סָתַמְנוּ** שֶׁלֹּא כִּדְבָרָיו מִפְּנֵי שֶׁהַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים חוֹלְקִין עַל זֶה וְסוֹבְרִין **דַּאֲפִלּוּ בְּלֹא קָבַע לִשְׁתּוֹת יַיִן גַּם כֵּן מְהַנֵּי לִפְטֹר שְׁאָר מַשְׁקִין כְּשֶׁעוֹמְדִין לְפָנָיו בִּשְׁעַת בְּרָכָה, מִכָּל מָקוֹם** [א] **נִרְאֶה דְּאֵין לְהָקֵל רַק כְּשֶׁשָּׁתָה עַל כָּל פָּנִים כִּמְלֹא לֻגְמָיו** שֶׁהוּא שִׁעוּר חָשׁוּב דְּמִיַּתְבָא דַעְתֵּיהּ, דְּגַם לְעִנְיַן קִדּוּשׁ כַּמָּה גְּדוֹלֵי רִאשׁוֹנִים סוֹבְרִין דְּאֵינוֹ יוֹצֵא בְּפָחוֹת מִמְּלֹא לֻגְמָיו כַּמְבֹאָר בְּסִימָן רע"א סְעִיף י"ד בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה ורי"א) עַיֵּן שָׁם, וְאַף שֶׁאָנוּ מְקִלִּין בְּדִיעֲבַד וְסוֹבְרִין דִּשְׁתִיַּת כֻּלָּם מִצְטָרֵף לִמְלֹא לֻגְמָיו, הַיְנוּ רַק לְעִנְיַן לָצֵאת יְדֵי מִצְוַת קִדּוּשׁ, אֲבָל לֹא דִּלְהֲוֵי זֶה הַטְּעִימַת מַשֶּׁהוּ שִׁעוּר חָשׁוּב שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַמַּשְׁקִין שֶׁשּׁוֹתֶה אַחֲרָיו טְפֵלִין לוֹ. **וְהִנֵּה מִדִּבְרֵי הַדֶּרֶךְ הַחַיִּים** (דין איזה יין מקדשין ס"ט) **שֶׁהֶעְתַּקְתִּי דְּבָרָיו בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (סק"ג) **[לְעִנְיַן הַמְּסֻבִּין שֶׁלֹּא טָעֲמוּ מִן הַכּוֹס שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵךְ עַל הַמַּשְׁקֶה שֶׁשּׁוֹתִין], מוּכָח דַּעְתּוֹ דִּסְבִירָא לֵיהּ דַּאֲפִלּוּ בִּטְעִימַת כָּל שֶׁהוּא מִן הַיַּיִן סַגֵּי לִפְטֹר עַל יְדֵי זֶה שְׁאָר הַמַּשְׁקִין, וּמִכָּל מָקוֹם לְדִינָא צָרִיךְ עִיּוּן וְכַנַּ"ל. וְנָכוֹן לְכַתְּחִלָּה שֶׁמִּי שֶׁיִּרְצֶה לִפְטֹר שְׁאָר הַמַּשְׁקִין יִשְׁתֶּה עַל כָּל פָּנִים מְלֹא לֻגְמָיו,** [וּבְלָאו הָכִי יֵשׁ לִזָּהֵר בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסִימָן רע"א סָעִיף י"ד], **וְאִם לֹא שָׁתָה מְלֹא לֻגְמָיו, יְבַקֵּשׁ לְאֶחָד שֶׁלֹּא טָעַם כְּלָל מִן הַכּוֹס שֶׁיִּפְטְרֵנוּ בִּבְרָכָה עַל הַמַּשְׁקִין, אוֹ שֶׁיְּבָרֵךְ עַל מְעַט צוּקֶע"ר לִפְטֹר הַמַּשְׁקִין: ד * לִפְנֵי הַמָּזוֹן. רְצוֹנוֹ לוֹמַר סָמוּךְ לְהַמָּזוֹן, דִּבְמֻפְלָג אֵין שַׁיָּךְ לְפָטְרוֹ לְכַלֵּי עָלְמָא,** וְכֵן מַשְׁמַע מֵהַלְּבוּשׁ, עַיֵּן שָׁם:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ג) מִפְּנֵי שֶׁגּוֹרֵם בְּרָכָה לְעַצְמוֹ [גְּמָרָא (ברכות מב.)]. וְהַיְנוּ שֶׁבְּכַמָּה מְקוֹמוֹת מְבָרְכִין עָלָיו אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לִשְׁתִיָּה כְּגוֹן בְּקִדּוּשׁ וְהַבְדָּלָה [לְרַשִׁ"י (שם ד"ה דגורם)], וְתוֹסָפוֹת (שם מא: ד"ה א"ה) פֵּרְשׁוּ דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁמְּבָרֵךְ עַל הַיַּיִן בְּרָכָה מְיֻחֶדֶת בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן, וְתַלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (כט: ד"ה יין) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל פֵּרְשׁוּ עוֹד פֵּרוּשׁ אַחֵר, עַיֵּן שָׁם: **(ד)** פָּשׁוּט: **ב (ה)** ט"ז (סק"ב) בְּשֵׁם מָרְדְּכַי (פ"ו סי׳ קנ). [וּבְוַדַּאי דַּאֲפִלּוּ לֹא קָבַע, דְּהָא לְדִידֵיהּ אֵין בִּזְמַן הַזֶּה קֶבַע לְיַיִן], וְאַף דְּמִלְּבוּשׁ מַשְׁמַע דְּהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ מַיְרֵי בְּדִקְבַע עַל הַיַּיִן וְכֵן מְצַדֵּד בְּעוֹלַת תָּמִיד (סק"ב) וְכֵן הִסְכִּים בְּנִשְׁמַת אָדָם (כלל נה סק"א) לְדִינָא, הַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים חוֹלְקִין עַל זֶה, הֲלֹא הֵמָּה הַשְּׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י סק"י) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ב) וּשְׁלָ"ה בְּסֵפֶר עֵמֶק בְּרָכָה (כלל יב סק"ב בהג"ה) וְכֵן הַמָּגֵן אַבְרָהָם לְקַמָּן בְּסוֹף סָעִיף קָטָן י"א [וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים בְּאֵשֶׁל אַבְרָהָם סִימָן ר"ח אוֹת א׳] וְדֶרֶךְ הַחַיִּים בְּהִלְכוֹת קִדּוּשׁ (על איזה יין מקדשין ס"ח) וְהַגְּרַ"ז (ס"ד) כֻּלָּם הִסְכִּימוּ דִּבְהָיוּ לְפָנָיו מְהַנֵּי אַף כְּשֶׁלֹּא קָבַע עַל הַיַּיִן וּכְפַשְׁטוּת דִּבְרֵי הַמָּרְדְּכַי (שם), וְכֵן מַשְׁמַע בְּבֵאוּר הָרַב מָרְדְּכַי בַּנֶּעט עַל הַמָּרְדְּכַי אוֹת ק"ד עַיֵּן שָׁם, בְּדִקְבַע עַל הַיַּיִן אֵינוֹ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ הַמַּשְׁקִין לְפָנָיו בִּשְׁעַת בְּרָכָה, וּבִדְלֹא קָבַע מְהַנֵּי כְּשֶׁהָיוּ לְפָנָיו. וּבֶאֱמֶת בְּפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל הַמּוּבָא בְּתַלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (כט: ד"ה יין) וּבְתוֹסָפוֹת רַבֵּנוּ יְהוּדָה (מא: ד"ה שאני) וּבְאוֹר זָרוּעַ (ח"א סי׳ קנה) גַּם כֵּן לֹא נִזְכַּר כְּלָל עִנְיַן קְבִיעוּת, רַק שֶׁהָיָה הַיַּיִן וְהַמַּשְׁקִין לְפָנָיו וְאָז הַכֹּל נִטְפָּלִים לוֹ, עַיֵּן שָׁם. [וְאֶפְשָׁר לוֹמַר עוֹד דְּגַם הָרַשְׁבָּ"א (מב. ד"ה יין) שֶׁכָּתַב בְּדִקְבַע עַל הַיַּיִן גַּם כֵּן כַּוָּנָתוֹ דִּבְזֶה פּוֹטֵר אַף שֶׁלֹּא הָיוּ הַמַּשְׁקִין אָז לְפָנָיו, אֲבָל בְּהָיוּ לְפָנָיו מוֹדֶה דְּאֵינוֹ צָרִיךְ קֶבַע וְכִדְמַשְׁמַע מִפַּשְׁטִיּוּת דִּבְרֵי הַמָּרְדְּכַי, וּדְלֹא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּנִשְׁמַת אָדָם דִּלְדִידֵיהּ בְּלֹא קָבַע לֹא מְהַנֵּי אַף כְּשֶׁהָיוּ אָז הַמַּשְׁקִין לְפָנָיו]: **(ו)** הַגְּרַ"ז (ס"ד) וְרַבִּי מָרְדְּכַי בַּנֶּעט הַנַּ"ל: **(ז)** דַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות ו) [שְׁיָרֵי] כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י סק"י) שְׁלָ"ה (כלל יב סק"ב בהג"ה) דָּגוּל מֵרְבָבָה נְהַר שָׁלוֹם (סק"ב) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (על איזה יין מקדשין ס"ח) מָגֵן גִּבּוֹרִים (שלטי הגיבורים סק"ב), וּדְלֹא כְּטַ"ז (סק"ב) וְחַיֵּי אָדָם (כלל נה ס"ד) שֶׁמַּחְמִירִין בָּזֶה: **(ח)** לָחוּשׁ לְדַעַת הַפּוֹסְקִים דִּבִזְמַן הַזֶּה אֵין קְבִיעוּת לְיַיִן, וְעַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם (שם): **(ט) כֵּן מִתְבָּאֵר מִדִּבְרֵי הַדֶּרֶךְ הַחַיִּים** בְּהִלְכוֹת קִדּוּשׁ (שם), עַיֵּן שָׁם וּפָשׁוּט. **וּמַשְׁמַע מִנֵּיהּ דְּאִם טָעֲמוּ אֲפִלּוּ מִקְצָת בְּעָלְמָא, שׁוּב אֵינָם צְרִיכִים לְבָרֵךְ עַל הַמַּשְׁקִין שֶׁאַחֲרָיו, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה** (ד"ה יין) **דְּיֵשׁ לְפַקְפֵּק בְּדִין זֶה הַרְבֵּה: ג (י)** שִׁיטָה מְקֻבֶּצֶת (נב. ד"ה תרי): **(יא)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב). וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי כְּשֶׁאֵין לוֹ שְׁאָר מַשְׁקִין, הוּא בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ט). **וְכָתַב הַפְּרִי מְגָדִים** (א"א סק"ב), **דִּכְשֶׁהוּא בִּשְׁלֹשָׁה, אֶפְשָׁר דַּאֲפִלּוּ צָמֵא יוֹתֵר טוֹב לְהַנִּיחוֹ לְאַחַר הַמָּזוֹן: ד (יב)** תּוֹסָפוֹת פֶּרֶק כֵּיצַד מְבָרְכִין (מב: ד"ה ור"ש) בְּרֹאשׁ דִּבְרֵיהֶם וְכֵן הַתּוֹסָפוֹת בִּפְסָחִים דַּף ק׳ עַמּוּד ב׳ דִּבּוּר הַמַּתְחִיל יְדֵי יַיִן בְּסוֹף דִּבְרֵיהֶם. אָכֵן מִסּוֹף דִּבְרֵיהֶם בְּכֵיצַד מְבָרְכִין הַנַּ"ל מַשְׁמַע קְצָת דִּבְתוֹךְ הַסְּעוּדָה אָדָם רָגִיל לִשְׁתּוֹת וַהֲוֵי כְּאִלּוּ הָיָה דַּעְתּוֹ לָזֶה אֲפִלּוּ מִסְּתָמָא, וְכֵן מַשְׁמַע מֵרֹא"שׁ פְּסָחִים פֶּרֶק בָּתְרָא סִימָן ד׳ עַיֵּן שָׁם, דַּאֲפִלּוּ בְּשֶׁהָיָה רַק הַיַּיִן לְפָנָיו מִסְּתָמָא דַּעְתּוֹ לָזֶה, אַךְ סוֹף דְּבָרָיו סוֹתֵר קְצָת לָזֶה, עַיֵּן שָׁם: **(יג) בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ הַגְּרַ"ז** (ס"ה) **פּוֹסֵק דִּבְמָקוֹם שֶׁרְגִילִין לִשְׁתּוֹת יַיִן בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, אֲפִלּוּ מִסְּתָמָא אָמְרִינַן כְּאִלּוּ**

לִיקוּטֵי דִבְרֵי הָרַב: א] בשו"ע הרב (ס"ד) כתב: ואפילו אינו קובע עצמו לשתות יין אלא שותה יין מעט לצורך מצוה, כגון קידוש והבדלה וכו׳ נפטרים בברכת היין (אם היה דעתו עליהם).

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah